

TOP¹⁵³




La traducción, un arte que vale la pena proteger
Translation, an art worth protecting
Traduire, tout un art à protéger



Día Internacional de la Traducción
30 de septiembre del 2024

International Translation Day
30 September 2024

Journée mondiale de la traduction
30 septembre 2024



Transit: efektivní, konzistentní a kvalitní překlad

- ▶ Nižší náklady a menší časová náročnost na překlady a lokalizaci
- ▶ Rychlejší návratnost investice
- ▶ Pracovní platforma pro veškeré projekty v oblasti překladu a lokalizace ve všech formátech a ve všech jazycích
- ▶ Zajištění kontroly nad výsledky překladu a práce s terminologií
- ▶ Podpora standardních a výměnných formátů (např. pro projektové balíčky z SDL Trados, SDL WorldServer a MemoQ, XLIFF atd.)
- ▶ Flexibilní licenční modely (lokální licence, plovoucí licence, časově omezená licence, IaaS, SaaS)
- ▶ Celosvětová síť podpory
- ▶ Vysoká úroveň kvality překladu díky neustále dostupnému kontextu a terminologii
- ▶ Morfologická podpora pro více než 80 jazyků a jazykových variant
- ▶ Intuitivní práce s formátovacími znaky díky chytrému systému markupů
- ▶ Duální konkordantní vyhledávání jak ve výchozím, tak v cílovém jazyce
- ▶ Synchronizované náhledy pro všechny typy projektů
- ▶ Návrhy překladů z překladové paměti a systému strojového překladu ve stejném editoru
- ▶ Převod hlasového záznamu na text

www.star-group.net

paha@star-group.net

+420 233 355 377

+420 608 320 100

Obsah

Úvodník <i>E. Jiráková</i>	4
Obrázek z obálky	4
Program Jeroným	5
Záštitá Ministerstva kultury ČR nad 31. ročníkem Jeronýmových dnů	6
16. mše svatá za tlumočníky a překladatele, věnovaná památce Nadi Hynkové Dingové	7
Z translátologické bibliografie <i>I. Čeňková</i>	9
Pozvánka do Sekce právního a soudního tlumočení a překladu <i>I. Maertens</i>	10
Naše akce minulé i budoucí	11
Oficiální stanovisko FIT k využívání umělé inteligence pro účely tlumočení	12
Zahraniční Jeronýmové	14
Digitální a informační agentura zřizuje expertní skupinu k autorizované konverzi	14
Druhý seminář o právním překladu v Římě <i>V. Krejčíková</i>	15
Sviatok mladej vedy: súťaž o najlepšiu bakalársku a diplomovú prácu v odbore translátológia SOUND ani tentoraz nesklamala <i>M. Djovčoš</i>	17
Co nového v soutěži SLOVNÍK ROKU 2024–2025	18
XXII. mezinárodní konference Odborná komunikace ve sjednocené Evropě	20
Slova původem z jazyka německého, která ve slovnících většinou nenajdete – hovorová, obecná čeština a slang II. <i>G. Oeburg</i>	22
Jeden ospalý podvečer dálkového tlumočnicka	30
Podzimní jeronýmský výlet do Karmelu sv. Josefa ve Drastech <i>A. Šourková</i>	31
Dále vyšlo, nebo vyjde... <i>A. Šourková</i>	32

Vážení kolegové a kolegyně,

ráda bych se s vámi podělila o několik novinek týkajících se Jednoty tlumočnicků a překladatelů. Jak víte, naše organizace je aktivním členem několika významných mezinárodních sdružení, včetně Asociace audiovizuálních překladatelů Evropy (AVTE) a především Mezinárodní federace překladatelů (FIT), s níž nás spojuje úzká spolupráce na mnoha úrovních. Ráda bych se zaměřila právě na toto téma.

Od letošního jara jsme se aktivně zapojili do činnosti nově vytvořené Pracovní skupiny pro umělou inteligenci a etiku, která pravidelně organizuje online zasedání zástupců z vedení světových překladatelských organizací a odborníků na AI a etiku. Jedním z klíčových bodů diskuse se stal návrh českého cizineckého zákona, jenž obsahuje ustanovení o „strojovém tlumočení“. Zasedání se zúčastnila také prezidentka FITu Alison Rodriguez a sehrála klíčovou roli při vydání oficiálního stanoviska FIT k tomuto českému legislativnímu návrhu. FIT ve svém stanovisku (dostupném na webu FIT i JTP a zde v překladu do češtiny na str. 12) vyjadřuje znepokojení nad tím, že některé organizace a vlády mohou být v pokušení využívat neřízené překladatelské nástroje s umělou inteligencí pro překlady či dokonce tlumočení, a podrobně své stanovisko odůvodňuje.

Prezidentka FIT se začátkem srpna dopisem obrátila na ministra vnitra Víta Rakušana, informovala ho o vydání stanoviska a vyjádřila znepokojení mezinárodní komunity překladatelů, přičemž požádala o osobní setkání. Spolu s dopisem prezidentky FIT jsme ministru vnitra adresovali též dopis jménem JTP. V souvislosti s projednáváním návrhu cizineckého zákona na vládě adresovala JTP i prezidentka FIT Alison Rodriguez také dopis předsedovi vlády prof. Petru Fialovi. Během letních měsíců jsme se obrátili i na ministra pro legislativu. Pokud se o této záležitosti dozvídáte až nyní, na webu JTP v sekci Novinky najdete shrnutí všech našich dosavadních kroků a aktivit v tomto směru.

Na závěr bych vás ráda informovala o blížících se Jeronýmových dnech. Konají se ve dnech 18.–19. října 2024, tradičně ve spolupráci s Generálním ředitelstvím pro překlad Evropské komise (DGT) a pod záštitou Ministerstva kultury ČR. Věřím, že program, jenž připravujeme ve spolupráci s našimi partnery, vás zaujme.

A nakonec mi dovoluťe vrátit se ještě jednou k Mezinárodní federaci překladatelů. Příští rok se koná 23. světový kongres FIT na dosah Česka, v Ženevě ve dnech 4.–6. září 2025. Pokud máte zájem vystoupit se svým příspěvkem, nezapomeňte, že termín pro podání přihlášek je 1. listopadu 2024. Hlavními tématy kongresu budou humanitní vědy a kreativita v éře umělé inteligence.

Toto a mnohé další vám přináší podzimní číslo ToPu. Přeji vám příjemné čtení, těším se na setkání s mnohými z vás na Jeronýmových dnech či některém z kurzů a dalších akcí, jež JTP organizuje, a převelice děkuji všem, kteří svůj čas, energii a erudici věnují překladatelské a tlumočnické obci.

S úctou,
Edita Jiráková,
předsedkyně JTP



Obrázek z obálky

Proč je den 30. září významný? Pohledem do Wikipedie zjišťujeme například, že v ten den, roku 1927, byla založena Mezinárodní federace knihovnických sdružení a institucí, v roce 1928 Skotský biolog a bakteriolog Alexander Fleming objevil penicillium, 1929 začala pokusně vysílat britská televizní společnost BBC, 1938 československá vláda přijala Mnichovský diktát a postoupila Sudety Třetí říši, 1975 začal unikátní přesun kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mostě a konečně 30. 9. 2016 Sonda Rosetta Evropské kosmické agentury zakončila svou misi dopadem na povrch komety Čurjumov-Gerasimenko. My si však 30. září každým rokem připomínáme našeho patrona, **svatého Jeronýma** (cca 345–420, původním jménem Sophronius Eusebius Hieronymus). **Mezinárodní federace překladatelů FIT**, jíž je JTP členem, jej vyhlásila Mezinárodním dnem překladu a vydává při této příležitosti každým rokem plakát. Ten letošní vidíte zde i na obálce s heslem, jež bychom mohli přeložit jako PŘEKLAD – UMĚNÍ, KTERÉ STOJÍ ZA TO CHRÁNIT. Proto na něm TĚŽ vidíme z knih umně složené ©, symbol copyrightu. S Jeronýmem i jeho dny se setkáme i na dalších stránkách tohoto čísla.





JERONÝMOVY DNY

18. a 19. listopadu 2024
K-centrum, Senovážné nám. 23 Praha 1
prezenčně i online

Pořádá Jednota tlumočnicků a překladatelů ve spolupráci s Asociací konferenčních tlumočnicků ASKOT, Českou komorou tlumočnicků znakového jazyka (ČKTZJ), Komorou soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ČR (KST ČR), Obcí překladatelů (OP), Ústavem translologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy (ÚTRL FF UK), Sdružením pro nizozemskou a vlámskou kulturu NE-BE a za organizačního i finančního přispění Evropské komise a Odborového svazu JTP.

Zde předběžná témata programu, mnohé je ještě v jednání, průběžně aktualizovaný stav najdete na našich stránkách na adrese:

<https://www.jtpunion.org/jeronymovy-dny/>

pátek 18. 10.

v režii Generálního ředitelství pro překlad Evropské Komise

- Situace překladatelů v Německu (host – zástupkyně BDü – Bundesverband der Dolmetscher und Übersetzer e. V.)
- Vydávání se zákazník (Intergram)
- Předsudečnost ve strojovém (AI) překladu
- Lokalizace v Evropské komisi
- Umělá inteligence pro překladatele

sobota 19. 10.

- 20 let tlumočení v EU (pořad ASKOTu se zahraničními hosty)
- Novinky v oblasti soudního tlumočení a překladu (pořad KST ČR)
- Jak se překládá střední Evropa? Překlady ze stře-doevropských jazyků (s hosty z Polska, Maďarska a Slovenska)
- Sekce právního a soudního tlumočení a překladu JTP
- Titulky pod lupou: nejčastější chyby a přešlapy
- Technologický skok v oblasti simultánního přepisu pro neslyšící
- Limity a možnosti současných jazykových modulů
- Český jazyk pro překladatele a tlumočnický
- Umělá inteligence, ochrana dat a etika
- Překladatelský nomád
- Soutěž o nejlepší diplomovou/bakalářskou práci v oboru translologie SOUND – prezentace vítězů a jejich prací

Účast po oba dva dny zdarma, registrace není nutná.
Změna programu vyhrazena.
Těšíme se na viděnou.



Ministerstvo kultury

přebírá

ZÁŠTITU

nad **31. ročníkem**

Jeronýmových dnů,

které se uskuteční ve dnech 19.–20. října 2024

v K-centru na Senovážném náměstí 23 v Praze.

V Praze dne 3. července 2024



MINISTERSTVO
KULTURY



16. mše svatá za tlumočníky a překladatele u příležitosti svátku sv. Jeronýma, patrona tlumočnicků a překladatelů

Památce Nadi Hynkové Dingové

Kostel sv. Petra na Poříčí, středa 2. 10. 2024, 18.00 h.

Biskupská 13, Praha 1

Celebruje P. Lukáš Lipenský, O.Cr., čestný člen JTP

Mši sv. doprovází zpěvem vokální soubor Gontrassek

(um. ved. Jan Baťa)

Zazní skladby:

William Byrd (1540–1623): *Sing joyfully*

William Byrd: *Mass for Four Voices* (ca 1592–1593)

Karel Václav Holan Rovenský (1644–1718): *Čas bychom se radovali*

Orlando di Lasso (1532–1594): *Jubilate Deo*

William Byrd: *Mass for Four Voices* (ca 1592–1593)

Heinrich Schütz (1585–1672): *Deutsches Magnificat*

Luca Marenzio (1554–1599): *Salve, Regina*

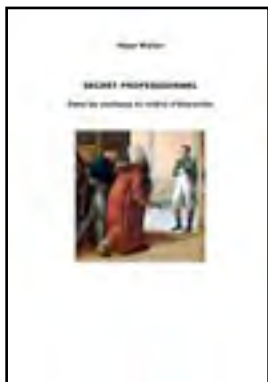


NOVINKY

NAKLADATELSTVÍ ACADEMIA



Z translatické bibliografie



Edgar Weiser, *Secret professionnel. Dans les coulisses du métier d'interprète* (2023). 134 s. Amazon Fulfillment, Poland Sp. z o.o., Wrocław. ISBN 9798856580418.

Tentokrát nabízím nejdříve poněkud „lehčí“ čtení, ač ve francouzštině. Edgar Weiser, francouzský konferenční tlumočník nedávno oslavil 70. narozeniny a při té příležitosti vydal tuto útlou a velmi čtivou knížku, ve které vzpomíná na svůj bohatý, zajímavý a rozmanitý život pedagoga a tlumočníka, přičemž striktně dodržuje pravidla profesní mlčenlivosti. Před více než 45 lety začínal svoji kariéru nejdříve jako stálý tlumočník tři roky u evropských institucí v Bruselu, poté se vrátil do Paříže, kde jednak působil jako aktivní konferenční tlumočník na volné noze na institucionálním i soukromém trhu s francouzštinou, angličtinou a němčinou a dlouhé roky také jako vyučující na věhlasné vysoké škole pro tlumočníky a překladatele – ESIT (*Ecole supérieure d'interprètes et e traducteurs*). Sám tuto školu také v 70. letech vystudoval, kdy tam tlumočnickou sekci vedla Danica Seleskovitch (jistě si všichni pamatujete její *Interpretativní teorii tlumočení* neboli *Teorii smyslu*) a kde nastartoval svoji profesionální kariéru. Tlumočil jak pro nejdůležitější hlavy států, kancléře či ministry na velkých mezinárodních setkáních a akcích (například: François Mitterrand, Helmut Kohl, François Hollande, Joachim Gauck, Jacques Chirac, Gerhard Schröder, Nicolas Sarkozy, Angela Merkel či Emmanuel Macron). Vypráví i o některých svých tlumočnických chybách a faux-pas, vtipných a komických situacích, ale rovněž o významných konferencích (G7, OSN, UNESCO, OECD, summit EU apod.), kdy byl svědkem celé řady závažných rozhodnutí a dalšího směřování našeho světa. Tlumočil pravidelně

pro televizní kanál ARTE, „propůjčoval“ svůj hlas slavným hercům či filmářům jako Woody Allen, Harrison Ford, či významným spisovatelům (Norman Mailer nebo např. Günter Grass) a dalším osobnostem z různých oblastí našeho života – sportovcům, filozofům či umělcům – po více než 30 let, kdy spolupracoval s tímto televizním kanálem. Autor zmiňuje i pravidelnou spolupráci a tlumočení pro řadu firem, podniků či nadnárodních společností (Airbus, SNCF, Auchan, Carrefour, Danone, L'Oréal, Walmart, Unilever atd.). Na závěr konstatuje, že kdyby se měl znovu rozhodovat, kým bude, tak by zvolil stejně. Opět by chtěl pracovat jako konferenční tlumočník a věří, že ani umělá inteligence naši profesi neodstaví na vedlejší kolej.

IVANA ČEŇKOVÁ



Agnieszka Biernacka, Wojciech Figiel (eds.). *New Insights into Interpreting Studies. Technology, Society and Access*. (2024). 302 s. Peter Lang GmbH: Berlin. *Studies in Language, Culture and Society*, vol. 18., ISBN 978-3-631-88485-0.

Tato objemná kolektivní publikace o čtrnácti kapitolách od celkem osmnácti autorů z řady evropských univerzit (Katolická univerzita Lovan – kampus Antverpy, Univerzita Adama Mickiewicze Poznaň, Varšavská univerzita, Univerzita Karlova, Londýnská metropolitní univerzita, Univerzita v Surrey, Vídeňská univerzita, Terstská univerzita, Stockholmská univerzita, Univerzita v Durhamu, Univerzita Alcalá, Univerzita ve Štýrském Hradci a Státní vysoká škola v polském městě Krosno), kteří se věnují výzkumu v oblasti teorie a praxe tlumočení, vyšla jak pocta k sedmdesátým narozeninám profesorky Malgorzaty Tryuk z Varšavské univerzity.

Stručně si řekneme, co všechno si zde můžeme přečíst. Jak už z názvu

plyne, publikace podává pestrý obraz o bádání v různých sférách tlumočení – z historie, teorie, praxe, nových technologií i výuky tlumočení. V úvodní kapitole se Franz Pöchhacker (*History, community, accessibility: Interpreting studies extended*) vrací do devadesátých let minulého století a chronologicky mapuje jednotlivé vývojové a zájmové etapy výzkumu (konferenční tlumočení, analýza specifík tlumočení v koncentračních táborech za 2. světové války, komunitní tlumočení jako služba a konečně nové trendy v přípravě budoucích tlumočnicků a jejich role v sociální oblasti). To vše je velmi umně prezentováno jako jistá forma paralelismu s vlastním výzkumem Malgorzaty Tryuk.

Ve druhé kapitole se Michaela Wolf také dívá do historie a vrací se rovněž k tlumočení v nacistických koncentračních táborech (*Interpreting under threat: Nazi concentration camps as „non-places“*). Téma opět rezonuje s výzkumem profesorky Tryuk, která se této problematice také podrobně věnovala.

Sergej Tyulenev se ve svém příspěvku (*Interpreting and translation in military intelligence interrogations: A social-systemic perspective*) věnuje málo probádané problematice dynamiky tlumočení při vbleských vedených příslušníky vojenských výzvedných služeb.

Elisabet Tiselius se zamýšlí nad poněkud odlišnou rolí a povahou profesní etiky při různých tlumočnických situacích a při použití různých druhů tlumočení (*Ethics of interpreting professions: One size fits all?*).

Ve čtvrté kapitole od Agnieszky Biernacké, věnované soudnímu tlumočení v Polsku (*Still 'the Cinderella of interpretation'? Court interpreting in Poland revisited*), je jasně deklarováno, že autorka kráčí ve šlépějích M. Tryuk, která se postavením soudních tlumočnicků v Polsku zabývala pravidelně.

Pátá kapitola od Alexandry Kalata-Zawlocké staví na jejím online výzkumu zaměřeném na přípravu na tlumočení pro různé televizní pořady a na strategie, jež přitom používají tlumočníci znakového jazyka (*Preparation for interpreting in TV settings: Strategies employed by signed language interpreters across Europe*).

Šestá kapitola od Heidi Salaets a Katalin Balog je shrnutím jejich výzkumného projektu, jenž se zabýval tlumočením pro nezletilé u soudu,

konkrétně ve vlámské části Belgie (*Access to justice for vulnerable groups in society: Minors in Belgium as a case*).

Podobné téma, jež je rovněž výstupem dlouhodobého projektu, zpracovává i sedmá kapitola od Carmen Valero-Garcés, která píše o životě uprchlíků a inkluzi Afghánců přicházejících do španělské společnosti (*Exodus, refugees, and inclusion of the Afghan population in Spain*).

Poté následuje blok šesti kapitol, jehož obsahem je především výuka tlumočení a příprava budoucích tlumočnicků. Alexandra Riccardi píše o kolektivní zkušenosti tlumočnicků a o historické paměti této profese, jež může ovlivňovat celý proces přípravy tlumočnicků (*Interpreter training: A never-ending proces*).

Danielle D'Hayer přispívá do této části publikace svým didaktickým textem (*When a CoP mindset combined with hybrid pedagogy breaks silos to enhance interprofessional multilingual experiential learning and an inclusive participation of multiple communities. The case study of mock conferences for conference interpreting education at London Metropolitan University*), ve kterém vyzdvihuje, jak je důležité udržovat kontakty v rámci komunity tlumočnicků a společně trénovat tlumočení, pořádat pravidelné simulované konference se simultánním tlumočením společně se studenty, vyučujícími a absolventy a připravovat se / je tak co nejlépe na současnou situaci na trhu tlumočení.

Ivana Čeňková přináší výsledky dotazníkového šetření zjišťujícího, jak studenti tlumočení a samotní profesionální tlumočníci vnímají umělou inteligenci (*Artificial intelligence from the perspective of students and interpreters*) – zda jako hrozbu či jako užitečnou pomůcku při tlumočení.

Anna Jelec, Karol Bartkiewicz, Katarzyna Czarnocka a Joanna Ziobro-Strzepak popisují výsledky své empirické studie o tlumočnické notaci (*Why not(es)? Automatic analysis of notes for consecutive interpreting training*) a přicházejí s myšlenkou, že bude potřeba seriózně se zamyslet nad změnami ve studijních plánech a nad kritérii pro hodnocení konsekvativního tlumočení.

Poslední dvě kapitoly analyzují dopady Covidu-19 na výuku simultánního tlumočení. Tomasz Korybski diskutuje o výhodách a nevýhodách hybridní výuky simultánního tlumočení a své názory dokládá výsledky empirické studie právě na toto téma (*The Hybrid and synchronous simultaneous interpreter training. Configurations, constraints, opportunities and perceptions*).

Závěrečná kapitola (Teaching simultaneous interpreting during the COVID-19 pandemic: Technology, society, access) od Wojciecha Figiela je auto-etnografickým popisem autorových zkušeností s distanční výukou simultánního tlumočení v prvních pěti měsících pandemie. Figiel zmiňuje nutnost přijímat zejména taková technická řešení, jež umožní, aby se

do výuky mohli bez problémů zapojit i studenti se speciálními potřebami.

Na závěr oba editoři konstatují, že všechna témata, jež jsou v této publikaci zpracována, jsou blízká i profesorce Tryuk, která se jim během svého aktivního akademického života rovněž věnovala a třeba se jimi bude zabývat i do budoucna.

Prof. PhDr. IVANA ČEŇKOVÁ, CSc.
garant Mgr. studijního programu Tlumočnictví
Ústav translatologie FF UK
čestná členka JTP a emeritní členka ASKOT



Profesorka DR. HAB. MALGORZATA TRYUK z Varšavské university (*Uniwersytet Warszawski*) mezinárodně uznávaná badatelka v oblasti teorie tlumočení, zkušená pedagožka, jež byla mimo jiné dlouholetou vedoucí Oddělení tlumočení a audiovizuálního překladu na této univerzitě a koordinátorkou kurzů EMCI (2005–2020) tamtéž. V roce 2023 oslavila 70. narozeniny.

Pozvánka do Sekce právního a soudního tlumočení a překladu

Soudním tlumočnickům (a překladatelům!), jmenovaným na základě zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, pomalu dobíhá přechodné období, kdy se musí nechat přelicensovat, jinak jim zanikne oprávnění. Šlápe jim na paty digitalizace. Soudy nemají peníze, papír je stále dražší a za každým rohem je ukryt strašák umělé inteligence. Doba je temná a nejistá... Ideální čas spojit síly a přijít s novou vizí tlumočnicka a překladatele ve službách státu!

Jsme soudní tlumočníci a překladatelé a jsme důležitou součástí právního státu a práva na spravedlivý proces. Zprostředkováváme komunikaci mezi kulturami v situacích, kdy jde o lidský život, práva a svobodu. Jsme neutrální – ale nejsme a nikdy nebudeme stroje.

A jako lidé jsme také rádi v dobré společnosti. Proto máme nově v rámci JTP vlastní Sekci právního a soudního tlumočení a překladu. Členství je otevřeno každému členu JTP bez ohledu na to, zda má soudní razítko, chce se dozvědět, co obnáší práce soudního tlumočnicka a překladatele – nebo ho zajímá právní překlad, který je s naším oborem nepochybně spjat nejvíce.

První setkání plánujeme už na podzim v Praze. Přijďte mezi nás!

Veškeré podrobnosti o sekci najdete zde:

<https://www.jtpunion.org/category/sekce-pravniho-a-soudniho-tlumoceni-a-prekladu/>

INA MAERTENS
mluvčí sekce

Naše akce minulé i budoucí

V tomto roce jsme uspořádali či
spolupřádali a ještě chystáme následující
kurzy, semináře a výlety:

20.-21. 1.

Elektronické úkony (praktický kurz pro soudní překladatele a tlumočníky)
<https://www.jtunion.org/akce/elektronicke-ukony-prakticky-kurz-pro-soudni-prekladatele-a-tlumocniky-2/>

24. 2.

Úvod do tlumočení a tlumočnické profese (lektorka Alžběta Malkovská)
<https://www.jtunion.org/akce/uvod-do-tlumoceni-a-tlumocnicke-profese-pro-vsechny-jazyky/>

28. 2.

Webinář „Konkurenceschopnost a AI“
<https://www.jtunion.org/akce/zustante-konkurenceschopni-v-dobe-ai/>

15. 3.

Kurz tlumočnické notace (lektorka Petra Mračková Vavroušová)
<https://www.jtunion.org/akce/kurz-tlumocnicke-notace/>

13. 4., 18. 5., 8. 6., 21. 6., 8. 7.

Celodenní kurz Umělá inteligence a překlad (lektor Tomáš Svoboda) prezenčně
<https://www.jtunion.org/akce/1970/>, nebo online
<https://www.jtunion.org/akce/umela-inteligence-a-preklad-online-celodenni-kurz-2/>

20. 4.

Jarní balíček: Typografická pravidla češtiny (lektor Lukáš Klimeš) a Korektury (lektorka Marcela Bramborová)
<https://www.jtunion.org/akce/jarni-balicek-jtp/>

21. 4. a 26. 5.

Jarní jeronýmské výlety do Lán
<https://www.jtunion.org/akce/jarni-jeronymsky-vylet-do-lan/>

24. 5.

Vyhlášení výsledků soutěží Slovník roku a SOUND (Soutěž o nejlepší diplomovou/bakalářskou práci v oboru translatologie) na veletrhu Svět knihy 2024
<https://www.jtunion.org/akce/slovník-roku-2022-2023-a-soutez-pro-nejlepsi-diplomovou-a-bakalarskou-praci-sound-na-veletrhu-svet-knihy/>

7. 9.

Překlady v civilním právu se zaměřením na rodinné právo – přednáška a workshop pro překladatele jazyka polského
<https://www.jtunion.org/akce/preklady-v-civilnim-pravu-se-zamerenim-na-rodinne-pravo-prednaska-a-workshop-pro-prekladatele-jazyka-polskeho/>

14. 9.

Podzimní jeronýmský výlet do Karmelu sv. Josefa v Drastech
<https://www.jtunion.org/akce/podzimni-jeronymsky-vylet-do-karmelu-sv-josefa-v-drastech/>

21. 9.

Překladatelský MasterClass angličtina-čeština (lektor David Mraček)
<https://www.jtunion.org/akce/prekladatelsky-masterclass-anglictina-cestina/>

16.-17. 10.

XXII. mezinárodní konference ODBORNÁ KOMUNIKÁCIA V ZJEDNOTENEJ EURÓPE (FF Univerzity Mateja Bela v Banské Bystrici ve spolupráci s JTP)
<https://www.jtunion.org/akce/xxii-medzinarodna-konferencia-odborna-komunikacia-v-zjednotenej-europe/>

2. 10.

Jeronýmská mše za tlumočníky a překladatele

18.-19.10.

Jeronýmovy dny 2024
<https://www.jtunion.org/jeronymovy-dny/>

- Tlumočnická posilovna
- Kurz české výslovnosti pro tlumočníky



Oficiální stanovisko FIT k využívání umělé inteligence pro účely tlumočení

Využívání umělé inteligence (AI) v oblasti překladu a tlumočení se pojí ze závažnými problémy jak z pohledu profesionálních tlumočnicků, tak uživatelů jejich služeb. Mezinárodní federace překladatelů (FIT) jako organizace sdružující přes 65 000 překladatelů, tlumočnicků a terminologů z více než 65 zemí světa se důrazně vymezuje vůči nahrazování lidských tlumočnicků strojovým tlumočením a překladem bez lidského dohledu a kontroly, které obnáší nepřijatelně vysokou míru rizika a chybovosti a podřívá roli profesionálních tlumočnicků a překladatelů. Vlády i organizace se k využívání nástrojů na překlad či tlumočení využívajících umělé inteligence bez lidské kontroly přiklánějí stále častěji.

Celosvětovým trendem se přitom v posledních desetiletích stala zvýšená podpora zavádění striktních standardů pro akreditace a hodnocení kvality, vzdělávání a kontinuální profesní rozvoj a investování do těchto oblastí. Obáváme se, že stále častější využívání umělé inteligence bude mít obecně za následek dramatický úpadek lidských dovedností a profesních kompetencí v klíčových oblastech, což povede k omezování pracovních příležitostí pro kvalifikované odborníky a k výraznému propadu počtu aktivních profesionálů. Vzhledem k tomu, jak zranitelnými se moderní technologie během nedávného celosvětového výpadku IT systémů ukázaly být, je rozhodnutí kompletně nahradit lidské odborníky technologickými zařízeními velmi riskantní, s nevyjasněnou odpovědností a citelnými důsledky.

Případ České republiky

Důležitým precedenčním případem je návrh zákona o vstupu a pobytu cizinců (cizinecký zákon), č. j. MV-132202-9/OBP-2022, jehož součástí je ustanovení § 477 (1) v následujícím znění: „K tlumočení úkonu v řízení může správní orgán použít namísto tlumočnicka zapsaného v seznamu tlumočnicků a překladatelů certifikované technické zařízení.“ Toto ustanovení je problematické.

V České republice jsou tlumočníci certifikováni dle zákona č. 354/2019 Sb. Právo na tlumočnicka je založeno zákonem a garantováno ústavními předpisy i mezinárodními smlouvami, jako je například Evropská úmluva o ochraně lidských práv. Navrhované ustanovení je zároveň v rozporu se zákonem o soudních tlumočnických

a soudních překladatelích č. 354/2019 Sb., který stanoví, že tlumočnick vykonává tlumočnickou činnost osobně a že tlumočnickem může být pouze fyzická osoba.

Nahrazení certifikovaných lidských tlumočnicků „certifikovaným technickým zařízením“ vzbuzuje závažné obavy z narušení přesnosti, nestrannosti a srozumitelnosti tlumočení v citlivých soudních a správních řízeních.

Porušení práv

Jedním ze základních lidských práv garantovaných zákonem (konkrétně článkem č. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, článkem č. 8 Americké úmluvy o lidských právech, kterou zaštiťuje Interamerická komise pro lidská práva, a českým zákonem č. 354/2019 Sb.) je právo na spravedlivý proces. Cizinci, kteří nehovoří jazykem soudu, mají k naplnění tohoto práva ze zákona nárok na pomoc tlumočnicka. Jakákoli nepřesnost v tlumočení zajišťovaném „certifikovaným technickým zařízením“ může vést k porušení tohoto lidského práva.

Nemožnost zajistit tlumočnicka

Využívání strojového tlumočení jako náhrady v případě nedostupnosti tlumočnicka je nepřijatelné. Zvyšuje riziko poškození jedince a porušení jeho práv a nelze jej považovat za splnění povinnosti zajistit tlumočnicka. Požadavek na náležitě tlumočení nesplňuje libovolná forma překladu; náležité tlumočení vyžaduje přesnost a kontrolu ze strany člověka.

Odpovědnost

Používání technologických zařízení v soudních a správních řízeních vzbuzuje obavy v otázkách odpovědnosti. Odpovědnost za nepřesnosti a chyby při lidském tlumočení nese tlumočnick. Na technické zařízení odpovědnost za nepřesnosti a chyby, které při strojovém tlumočení vzniknou, přenést nelze, což představuje významné riziko pro spravedlivý průběh a integritu řízení. Odpovědnost za své jednání a jeho dopady nesou všichni účastníci, a měli by ji tedy nést i dodavatelé technických zařízení, která jsou zdrojem chyby.

Právo na námitku

Cizinecký zákon stanoví, že osoba, jejíž projev je tlumočen, je oprávněna namítnout nesprávnost výsledku tlumočení, a to do skončení tlumočeného úkonu. Ani cizinec, jemuž je projev tlumočen, ani příslušný pracovník však zpravidla neovládají oba jazyky. Je tudíž nemožné, aby dokázali objektivně vyhodnotit kvalitu strojového tlumočení a ve stanovené lhůtě namítli nesprávnost. Stávající návrh zákona cizinci právo na námitku v tomto ohledu upírá.

Důvěrnost informací

Strojový překlad a umělá inteligence nemohou spolehlivým způsobem zaručit důvěrnost informací vyžadovanou v příslušném typu řízení. Hrozí tak riziko porušení nařízení GDPR a dalších právních předpisů na ochranu soukromí.

Lidská stránka

Lze předpokládat, že osoby využívající tlumočení dle ustanovení § 477 (1) jsou výrazně traumatizované a nacházejí se ve velmi stresující situaci, v níž se jim nedostává odpovídající sociální a finanční podpory či podpory ze strany blízkých osob. Jde o osoby vysoce zranitelné, pro něž je přesné a empatické tlumočení naprosto zásadní. Návrh zákona, tak, jak je v současné době formulován, jejich zranitelnost dále zvyšuje.

Technické problémy

Návrh zákona zmíněné „certifikované technické zařízení“ blíže nespecifikuje; důvodová zpráva však hovoří o „strojovém překladatelském programu“¹. Možnosti strojového překladu jsou v současné době prokazatelně omezené,² zejména pokud jde o rozpoznávání mluvené řeči a jejích specifických složek, jako je modulace, hlasitost, výška, regionální dialekty a jazykové nuance. Chybovost je pak výrazně vyšší v případech méně častých jazykových kombinací nebo jazyků, pro něž je k dispozici jen omezený objem tréninkových dat. V právním kontextu mohou mít

i drobná pochybení závažné dopady. Automatický převod mezi jazyky zdaleka není (a v dohledné době patrně ani nebude) prostý chyb.³ Strojový překlad je pouhým překladatelským nástrojem, o tlumočení se však nejedná. Není schopen odpovídajícím způsobem zohledňovat kulturní rozdíly a kontextové nuance, které jsou v tak důležitých tlumočnických situacích jako ty, v nichž má být využíván v České republice, naprosto klíčové.

Kulturně podmíněné jednání

Chápání kulturně podmíněného jednání a neverbální komunikace jsou při tlumočení zásadní. Technologické zařízení nedokáže odpovídajícím způsobem zprostředkovat kulturní nuance, řeč těla, idiomatické výrazy a význam odvíjející se od kontextu. To může mít za následek chybné tlumočení, poškození osoby, jíž je tlumočeno, a porušení jejich práv.

Vzhledem ke všem uvedeným problémům se domníváme, že by ustanovení § 477 mělo být z návrhu zákona vpuštěno, aby byla zajištěna integrita a spravedlivý průběh tlumočnických služeb v České republice.

Závěr

Překladatelské technologie využívající umělou inteligenci jsou v současné době nespolehlivé a nejsou natolik pokročilé, aby mohly v citlivých právních situacích – zejména v kontextu zákona o vstupu a pobytu cizinců – adekvátním způsobem nahradit lidské překladatele a tlumočníky. Umělou inteligenci není možné využívat bez profesionální lidské kontroly ani v současné době, ani v dohledné budoucnosti. Přínos umělé inteligence z finančního a rozpočtového hlediska, jímž její příznivci argumentují, je pouze zdánlivý, protože náklady vynaložené na napravování jejích chyb dalece převyšují náklady na řádné provedení člověkem. Automatické tlumočení za použití AI a programů strojového překladu bez lidské kontroly nemůže odpovídajícím způsobem naplnit výše uvedená kritéria a jeho použití by v situacích, které předpokládá například návrh českého cizineckého zákona, mělo být vyloučeno.

¹ Z této formulace vyplývá, že zamýšleným způsobem zprostředkování obsahu je patrně převod mluvené řeči na text, strojový překlad textu a převod textu na mluvenou řeč.

² <https://www.theguardian.com/us-news/2023/sep/07/asylum-seekers-ai-translation-apps>

³ Viz pojem „katastrofální chyby“ v související odborné literatuře: Kocmi et al., 2021, p. 160).

Zahraniční Jeronýmové



Tajemnice soutěže Slovník roku a naše občasná zahraniční dopisovatelka Ája Šourková nám nedávno zaslala z cest po zemi galského kohouta dvě plastická vyobrazení patrona našeho. Na obr. č. 1 je to sv. Jeroným v katedrále



Saint-Sauveur v Aix-en-Provence, na obr. č. 2 pak opět náš světec, i se svým věrným lvíčkem, na kazatelně kostela Notre-Dame d'Espérance v Cannes.

Digitální a informační agentura zřizuje expertní skupinu k autorizované konverzi

Soudní překladatel řečtiny a albánštiny Martin Surovčák je jedním z těch, jimž vděčíme za to, jak rychle soudní překlady v elektronické podobě pronikají do praxe. Martin a jeho kolegové rozpracovali metodiku vyhotovení překladatelského úkonu v elektronické podobě, kterému už dnes v komunitě soudních tlumočnicků nikdo neřekne jinak než e-úkon. Pravidelně pořádají praktická školení, jež k dnešnímu dni absolvovalo na stovku soudních tlumočnicků a překladatelů.

Hned od zrodu e-úkonu však také upozorňují na technická omezení, stojící v cestě úspěšné digitalizace. Jedním z nich je překážka na straně informačního systému Czech POINT, jenž neumožňuje autorizovanou konverzi určitých typů překladatelských úkonů obsahujících přílohy. Proto nikoho nepřekvapí, že se Martin rozhodl obrátit se v této věci s peticí na Ministerstvo vnitra, které bylo

do dubna 2023 správcem informačního systému Czech POINT. S textem petice se můžete seznámit na odkaze: [gov.cz](https://www.gov.cz) – [Výzva soudních překladatelů k úpravě autorizované konverze v systému Czech POINT](#).

Digitální a informační agentura, pověřená správou informačního systému Czech POINT, ve své odpovědi na petici nabídla Martinovi stát se zástupcem soudních tlumočnicků a soudních překladatelů v nově zřizované expertní skupině, jejíž cílem bude revize stávajícího systému autorizované konverze tak, aby lépe odpovídal potřebám uživatelů. Spolu s Martinem se do práce skupiny zapojí Ina Maertens, která má s e-úkony rozsáhlé praktické zkušenosti. Budou sdílet poznatky z praxe a usilovat o to, aby při digitalizaci státní správy byly zohledňovány požadavky tlumočnické legislativy.

Členství ve skupině bylo nabídnuto i KST ČR.

Druhý seminář o právním překladu v Římě



V podzimním čísle roku 2023 jsme publikovali článek věnovaný sdružení Associazione Praga působícímu v Římě a okolí. Cílem sdružení je šíření české kultury a jazyka v Itálii, tedy podpora bilingvismu. Za svých více jak dvacet let působení, vyvinulo toto sdružení několik nosných projektů, jako je působení České školy Řím, vydávání bilingvního časopisu Římské listy/Fogli romani a bilingvních publikací, či realizace přednášek a seminářů. Sdružení Associazione Praga pořádá letos na podzim v Římě již druhý seminář věnovaný problematice právního překladu, jehož se zúčastní i zástupci Výkonného výboru Jednoty tlumočnicků a překladatelů. O plánovaném semináři napsala jeho organizátorka, naše členka Věra Krejčíková.

Před více než třemi lety jsme s předsedkyní sdružení Associazione Praga, paní Kateřinou Di Paola Zoufalovou, poprvé nastínily myšlenku konání mezinárodního semináře, jehož náplní by byla témata týkající se překladatelské činnosti v právním oboru, s tím související práce překladatelů a tlumočnicků, právníků a dalších aktérů, jichž se tato profese dotýká. Rozhodující byly dvě počáteční úvahy:

– Na jedné straně jsme si byly vědomy toho, že nemalý počet našich členů se překladatelské činnosti věnuje nebo se jí věnoval v minulosti. Několik z nich je zapsaných v seznamu soudních poradců-překladatelů u italských soudů a někteří se zabývají i právníkou profesí. Jedná se o osoby, které práci překladatele vykonávají nebo jejichž práce je s právním překladem přímo spojená.

– Na straně druhé mnoho z nás, a všeobecně skoro absolutní většina Čechů žijících v zahraničí, mělo s právním překladem někdy ve svém životě co do činění, byli jeho uživateli, museli se tedy v některých případech na překladatele a tlumočnický obrátit vzhledem k zásadním životním situacím, kdy se kompetentně vykonaná činnost ze strany překladatele stává životně důležitou.

Výše uvedené úvahy nás přesvědčily o smyslu projektu i přínosech, které může cyklus seminářů nabídnout. Konečným výsledkem naší práce byl úspěšný den, během kterého došlo ke konfrontaci osmi řečníků, překladatelů, právníků, badatelů v oblasti právnícké terminologie v jednotlivých právních řádech nebo expertů z oborů, jichž se

téma právního překladu dotýká, s neočekávaně početným publikem. Souhrn těchto intenzivních diskuzí je obsažen ve sborníku prvního semináře s názvem *Český a italský právní řád – role překladatele*.

Zájem řečníků i publika byl pro nás utvrzením našich počátečních úvah a kladnou odpovědí na otázku, zdali první setkání přeměnit na dlouhodobý projekt, který se bude pravidelně opakovat.

A kde se ocitáme nyní? V okamžiku, kdy píšu tato slova, je za námi velký kus práce. Obrisy příštího semináře jsou již naryšované a nyní, jako na šachovnici, se jednotlivá políčka organizace zaplňují tematikami a náměty k debatě.

Co nás tedy čeká? V první řadě je pro nás velkou ctí, že se druhého semináře opět zúčastní JUDr. Ing. Zdeněk Kapitán, Ph.D., ředitel Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí, jehož projev byl na minulém konání velmi pozitivně oceněn ze strany zúčastněných. Pan Ing. Kapitán prohloubí další aspekty odborné tematiky, která je pracovní náplní úřadu jím vedeného.

Nadále nás velmi těší, že svou účast na semináři přislíbili zástupci Výkonného výboru Jednoty tlumočnicků a překladatelů, organizace, která vyvíjí nepochybně zásadní činnost pro své členy i odbornou veřejnost. Krom toho, že zviditelňuje tlumočnickou a překladatelskou profesi, propojuje jednotlivé generace pracujících v této oblasti a podporuje začínající profesionály, překladatele a tlumočnický. Za Výkonný výbor Jednoty se semináře zúčastní jeho předsedkyně Edita Jiráková, která představí organizaci, již zastupuje, a osvětlí obsáhlou činnost, kterou JTP pro překladatele a tlumočnický realizuje. Seznámí posluchače s dalšími aspekty profese překladatele a tlumočnicka, jako etika v překladu, pohovoří o ochraně dat a práci s daty. Další osobností, neboť takto hosty našeho semináře zcela jistě musíme nazývat, jež souhlasila s přednesením svého projevu na naší akci, bude doc. PhDr. Tomáš Svoboda, Ph.D., člen Výkonného výboru JTP a současně také ředitel Ústavu translologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Nosnými činnostmi, jimiž se PhDr. Svoboda v rámci Jednoty věnuje, jsou certifikace kvality nebo organizace soutěže o nejlepší bakalářskou /diplomovou práci či také tematika umělé inteligence a překladu, k níž v gesci JTP vede velmi úspěšné kurzy. Technologie v překladu je



jedním z problémů, kterým se PhDr. Svoboda bude ve své přednášce zabývat.

Další host ze zahraničí, rada a vyslanec České republiky pan René Dlabal, působící na Velvyslanectví ČR v Londýně ve funkci sociálního diplomata, v rozhovoru s námi konstatoval, že práce sociálního diplomata se velmi blíží činnosti jak konzulární, tak částečně i advokátní, jelikož se jedná zejména o řešení případů rozvrácených rodin v cizině, ať již ryze českých partnerství či manželství smíšených. Často se jeho činnost dotýká sféry trestního práva.

Výše uvedené zcela jistě svědčí o přínosnosti tohoto příspěvku do debaty.

Z řad našich členů přislíbil dále svoji účast v úloze přednášejícího Avv. Alessandro Di Paola, který se bude věnovat právním aspektům úlohy překladatelů a tlumočnicků, přesněji problematiku právní zodpovědnosti za překlad, i z hlediska nových technologií. Nadále se zúčastní i PhDr. Květoslava Rubešová, jež je koordinátorkou druhého stupně České školy Řím a jejíž příspěvek se bude zabývat tematikou, jak překládat terminologii týkající se vzdělávání a vzdělávacích institucí. Já osobně přispěji do diskuze tématem možnosti účasti ve sdruženích profesionálních tlumočnicků a překladatelů v Itálii, a to především z hlediska nových výzev, které se naší profesí dotýkají.

Závěrem považuji za důležité podotknout, že vzhledem k různorodosti profesí a obsáhlých zkušeností a profesionálního záberu hostů semináře je naším záměrem věnovat dostatečný čas diskuzi, která se zcela jistě mezi publikem a přednášejícími rozvine. S ohledem na profesionální kompetenci řečníků je jednoznačné, že příští seminář se svou náplní nebude obracet striktně jen na překladatele a právníky, ale je nasnadě, že bude přínosný i pro širší publikum, které není přímo zapojené do těchto profesí.

Jak bylo napsáno v úvodu tohoto článku, obrysy této akce jsou vyznačeny a velká část políček pomyslné šachovnice je zaplněna. Zbývá jen poznačit si v kalendáři datum tohoto příštího setkání, které se bude konat na půdě Velvyslanectví České republiky v Římě, 4. prosince 2024.

VĚRA KREJČÍKOVÁ

konferenční tlumočnice, překladatelka u Soudu v Římě
členka Správní rady Associazione Praga
zodpovědná redaktorka Římských listů / Fogli romani

1. seminář *Český a italský právní řád – role překladatele* se konal v Římě, 8. listopadu 2022

Informace:

Program minulého semináře:

https://associazionepraga.it/wp-content/uploads/2022/11/PROGRAM_PROGRAMMA_8_11_2022.pdf

O minulém semináři napsali:

V časopise TOP: https://www.jtpunion.org/wp-content/uploads/2024/01/ToP-149_podzim-2023.pdf

V časopise Progetto Repubblica Ceca: <http://www.progetto.cz/>

V Římských listech/Fogli romani; VIII.2: ss/pp 6-7: <https://associazionepraga.it/cs/zpravodaji/#1645437387217-70870301-611a>

Zpráva o semináři byla zveřejněna na webových stránkách Velvyslanectví České republiky v Itálii:

https://www.mzv.cz/rome/cz/kultura_kursy_cestiny_a_krajanske_spolky/konani_seminare_cesky_a_italsky_pravni.html

Na webových stránkách Associazione Praga: <https://associazionepraga.it/cs/2022/11/11/seminar-cesky-a-italsky-pravni-rad-role-prekladatele/>

Sviatok mladej vedy: súťaž o najlepšiu bakalársku a diplomovú prácu v odbore translatológia SOUND ani tentoraz nesklamala



Vyhlašovani výsledkú súťaže na veletrhu Svět knihy: zprava autor článku Martin Djovčoš, Tomáš Svoboda a ve skrytu za nimi režisér vysílání na Zoom Andreas Weber.

Dňa 23. 5. 2024 sa na Ústave translatologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy uskutočnilo prezenčné rokovanie poroty súťaže o najlepšiu bakalársku a diplomovú prácu v odbore translatológia v Česku a na Slovensku SOUND. Po pandemických rokoch, keď sa porota nedokázala stretnúť osobne, to bolo veľmi príjemné osvieženie, ktoré zároveň umožnilo podrobnejšiu diskusiu k prácam a iným translatologickým témam. Ani tentokrát však neboli, vzhľadom na chorobu osobne prítomní viacerí členovia poroty, ktorí však svoje hodnotenia poslali elektronicky.

Tento rok porotu tvorili odbornícky a odborníci z Česka i Slovenska. Zloženie poroty bolo nasledujúce: doc. PhDr. Martin Djovčoš, PhD., z Katedry anglistiky a amerikanistiky FF Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Mgr. Renata Kamenická, Ph.D., z Katedry anglistiky a amerikanistiky FF Masarykovy univerzity v Brně, Mgr. Ondřej Molnár, Ph.D., z Katedry anglistiky a amerikanistiky FF Univerzity Palackého v Olomouci, doc. Mgr. Emília Perez, PhD., z Katedry translatologie FF Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, doc. PhDr. et Bc. Tomáš Svoboda, Ph.D., z Ústavu translatologie FF Univerzity Karlovy.

Aj tento ročník bol zo strany študentov vysoký záujem o súťaž, hoci sme v porovnaní s minulým zaznamenali menej bakalárskych prác. Celkovo sa do súťaže prihlásilo 21 prác z toho 14 z Česka a 7 zo Slovenska. Diplomových prác bolo 19 a bakalárske len 2, čo nás upozorňuje na skutočnosť, že treba zvýšiť povedomie bakalárskych študentov o súťaži a motivovať ich, aby sa nebáli pomeriť sily so spolužiakmi z iných vysokých škôl. Hodnotili sme päť hlavných kritérií: 1. Obsah obecné: prínos k poznaniu javů, jež jsou předmětem zájmu JTP; 2. Inovativnost; 3. Obsah konkrétné: přehlednost

a zrozumiteľnosť spracovania tématu;
4. Rozsah – miera detailu spracovania: standardní vs. nadprůměrný rozsah;
5. technické spracovanie: jazyková úroveň, typografická / grafická stránka. Vzhľadom na vysokú úroveň prác v konečnom dôsledku rozhodovalo práve to, do akej miery dané práce obohatili alebo majú potenciál obohatiť prekladateľskú a tlmočnickú prax. Prihlásené práce pokrývali širokú paletu tém, počnúc lokalizáciou spoločenských hier, cez audiovizuálny preklad, efektívnosť strojového prekladu a post-editingu v porovnaní s ľudským prekladom, terminológiu, tlmočenie, riadenie rizík v prekladateľskej praxi až po dejiny prekladu a lingvistické aspekty translačných činností.

Práce naozaj vo viacerých prípadoch dosahovali vynikajúcu úroveň, o čom svedčia aj tesné bodové rozdiely (v prípade diplomových prác rozhodlo o prvom mieste pol bodu). Prvé miesto si za bakalársku prácu odniesol Maroš Taran z Filozofickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci na tému *Hodnocení kvality titulků. Případová studie se zaměřením na AFO57* pod vedením doktora Ondřeja Molnára. Prvé miesto za diplomovú prácu si odniesla Veronika Kašáková z Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici pod vedením doktorky Miroslavy Melicherčíkovej na tému *Motivácia a tlmočnický výkon študentov a profesionálov*. Víťazné práce si odniesli odmenu 6 000, resp. 10 000 Kč.

Odovzdávanie cien sa uskutočnilo 24. 5. 2024 v pavilóne Milana Kunderu na veľtrhu Svět knihy a bolo vysielané aj cez Zoom, aby sa mohli zúčastniť aj ocenení a ďalší členovia translatologickej obce, ktorí do Prahy nemohli pricestovať osobne. Uzávierka ďalšieho kola súťaže bude 30. 11. 2026.

Veríme, že v budúcnosti sa súťaž, účasť v nej a dobré umiestnenie študentov stanú jedným z dôležitých faktorov, ktoré sa budú posudzovať aj pri ich prijímaní na doktorandské štúdium. Zároveň sa nám takto azda darí budovať československú prekladateľskú komunitu, čo osobne považujem za mimoriadne dôležité.

MARTIN DJOVČOŠ

Co nového v soutěži SLOVNÍK ROKU 2024–2025

Tituly prozatím přihlášené do současného dvouletého hodnoceného období. Kliknutím na odkaz u každého z nich se dostanete na obsáhlejší anotaci na našich webových stránkách.

Tibor Vojtko: ŘECKÁ A LATINSKÁ TERMINOLOGIE PRO POMÁHAJÍCÍ PROFESE. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2024. 74 s. ISBN 978-80-246-5847-6. Kč 200,00.

<https://www.jtpunion.org/2024/06/tibor-vojtko-recka-a-latinska-terminologie-pro-pomahajici-profese/>

David Labus: CHRONOLOGIE A SLOVNÍK MODERNÍCH JAPONSKÝCH DĚJIN. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2024. 236 s. ISBN 978-80-246-5662-5. Kč 390,00.

<https://www.jtpunion.org/2024/06/david-labus-chronologie-a-slovník-modernich-japonskych-dejin/>

Markéta Jasanská, Tereza Kráčmarová: SLOVNÍK MEDIÁLNÍ GRAMOTNOSTI. 1. vyd. Brno: Nugis Finem Publishing, 2024. 120 s. ISBN 978-80-7614-009-7.

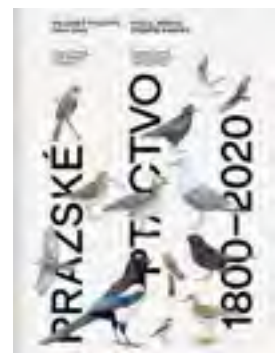
<https://www.jtpunion.org/2024/06/marketa-jasanska-tereza-kracmarova-slovník-medialni-gramotnosti/>

Martin Vavřín, Alexandr Rosen: DATABÁZE PŘEKLADOVÝCH EKVIVALENTŮ TREQ. Ústav Českého národního korpusu.

<https://www.jtpunion.org/2024/06/martin-vavrin-alexandr-rosen-aplikace-treq/>

Veslav Wahl a kol. autorů: PRAŽSKÉ PTACTVO 1800–2020 (Ptáci – město – příběh hrdiny). 1. vyd. Praha: Česká společnost ornitologická a Revolver Revue, 2024. 544 s. ISBN 978-80-87572-71-9 (ČSO), ISBN 978-80-7622-028-7 (RR). Kč 1399,00

<https://www.jtpunion.org/2024/07/veslav-wahl-a-kol-autoru-prazske-ptactvo-1800-2020-ptaci-mesto-pribeh-hrdiny/>



*Jen ten, kdo přijme svou minulost,
může mít zářivou budoucnost...*



Eva-Maria Bastová
KRÁLOVNA
Na cestě k trůnu
272 stran
GF044542

399,-

Mara Andečková
SISI
Císařova hvězda
352 stran
GF044208

399,-

Birgid Hankeová
HELENA RUBINSTEINOVÁ
a tajemství krásy
488 stran
GF043845

499,-

Bettina Storks
DORA MAAR A PICASSO
360 stran
GF044137

499,-

Tanja Steinlechnerová
**TANEČNICE
Z MOULIN ROUGE**
432 stran
GF043207

399,-

Claudia & Nadja Beinertovy
MARILYN
Soukromý život ikony
Hollywoodu
432 stran
GF044606

499,-

Laura Baldini
KATHARINE HEPBURNOVÁ
Zářivá hvězda Hollywoodu

Katharine Hepburnová navštěvuje v roce 1926 vysokou školu nedaleko Philadelphie. Kráska s mahagonovými vlasy je jako víchřice, neřídí se konvencemi a záhy upozorní na svůj výjimečný herecký talent. Po prvních úspěších na divadle nezadržitelně stoupá k největší hollywoodské legendě všech dob. Avšak za živou, veselou fasádou Katharine se skrývá hluboký smutek ženy, kterou téměř zničí dramatická láska k Spenceru Tracymu. Musí se proto nejdřív postavit stínům minulosti, aby konečně našla roli svého života...
Přeložila Ivana Dirk Lukačovičová.

Váz., 312 stran, 12,5 x 20 cm

GF044663

429,-



Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Katedra germanistiky FF UMB

Jednota tlmočníkov a prekladateľov, Praha

Riešiteľský kolektív projektu APVV-18-0115

*Jazyk v meste – dokumentovanie multimodálnej semiosféry
jazykovej krajiny na Slovensku a z komparatívnej perspektívy*

Riešiteľský kolektív projektu KEGA 022UMB-4/2021

*Využitie informačných technológií ako inovatívny faktor interdisciplinárnej edukácie budúcich
prekladateľov a právnikov*



XXII. medzinárodná konferencia

Odborná komunikácia v zjednotenej Európe

16.–17. októbra 2024

Banská Bystrica

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,
srdečne Vás pozývame na medzinárodnú konferenciu

„Odborná komunikácia v zjednotenej Európe“,

ktorá sa bude konať pri príležitosti Medzinárodného dňa prekladu.

Cieľom konferencie je pracovné stretnutie odborníkov zaoberajúcich sa teoretickými aj praktickými aspektmi odbornej komunikácie vo viacjazyčnej spoločnosti a skúmaním jazykovej krajiny. Konferencia je zameraná na nasledovné vecné okruhy profesionálnej komunikácie:

- preklad právnych textov,
- jazyk odbornej komunikácie (charakteristika jazykových osobitostí odborného jazykového štýlu),
- terminológia a terminografia (tvorba a využívanie terminologických elektronických slovníkov a terminologických databáz),
- translatologické aspekty odborného textu a odbornej komunikácie,
- informačné technológie a interdisciplinárna edukácia v kontexte cudzích jazykov,
- jazyková krajina, jazyk v meste – od parciálnych otázok a rôznych kontextov skúmania po komparáciu v širokom spektre vzťahov a aspektov.

Odborníci zaoberajúci sa výskumom jazykovej krajiny budú mať možnosť prezentovať svoje poznatky a výsledky svojej vedeckovýskumnej práce v samostatnej sekcii zameranej na problematiku jazykovej krajiny.

Prípravný výbor konferencie:

doc. PhDr. Alena Ďuricová, PhD., Katedra germanistiky FF UMB Banská Bystrica

Mgr. Jana Lauková, PhD., Katedra germanistiky FF UMB Banská Bystrica

PhDr. Eva Molnárová, PhD., Katedra germanistiky FF UMB Banská Bystrica

Mgr. Jana Štefaňáková, PhD., Katedra germanistiky FF UMB Banská Bystrica

doc. PaedDr. Petra Jesenská, PhD., Katedra anglistiky a amerikanistiky FF UMB Banská Bystrica

Garanti konferencie:

doc. PhDr. Alena Ďuricová, PhD., Katedra germanistiky FF UMB Banská Bystrica

prof. Mgr. Jaromír Krško, PhD., Katedra slovenského jazyka a komunikácie FF UMB Banská Bystrica

doc. PaedDr. Zdenko Dobřík, PhD., Katedra germanistiky FF UMB Banská Bystrica

Rámcový program konferencie

16. októbra 2024

8.00–09.00	Prezentácia
9.00–09.10	Otvorenie konferencie
9.10–12.00	Prednášky v sekcii
12.00–12.30	Obed
12.30–14.45	Prednášky v sekcii
15.00	Terminologický seminár (Mag. Pavlina Lössl)

17. októbra 2024

9.00–12.00	Prednášky v sekcii
12.00–12.30	Diskusia, záver konferencie
12.30–13.00	Obed
13.00	Terminologický seminár (Mag. Pavlina Lössl)

Program bude aktuálne upravený podľa počtu prednášajúcich.

Závazná prihláška

na medzinárodnú konferenciu
„Odborná komunikácia v zjednotenej Európe“

Meno a priezvisko, tituly:

Názov pracoviska:

Adresa pracoviska:

Tel.: _____

E-mail: _____

Zúčastním sa na konferencii bez príspevku áno nie

Zúčastním sa na konferencii s príspevkom áno nie

Názov príspevku:

Mám záujem o rezervovanie ubytovania
v študentskom domove 26 Eur/izba/noc áno nie

z 15. 10. na 16. 10. 2024

z 16. 10. na 17. 10. 2024

podpis

Prihlášku pošlite do **16. 9. 2024** na adresu: Katedra germanistiky FF UMB, Tajovského 40, 974 01 Banská Bystrica, Slovenská republika alebo elektronickou poštou na adresu: ff.kge@umb.sk

Informácie

Prihláška + príspevky

- **Závaznú prihlášku spolu s abstraktom** v slovenskom resp. vo zvolenom pracovnom jazyku je potrebné poslať **do 16. 9. 2024**.
- Rozsah abstraktu – maximálne 150 slov.
- **Príspevok je potrebné odovzdať pri prezentácii.**
- Na konferencii budú prezentované len príspevky odsúhlasené organizačným výborom.
- Publikované budú len príspevky odsúhlasené recenzentmi.

Rokovací jazyk

- slovenčina, čeština, nemčina, angličtina

Ubytovanie si hradí každý účastník konferencie z vlastných nákladov.

Konferenčný poplatok

- **50 € (účasť na konferencii)**
- študenti a zamestnanci FF UMB bez poplatku,
- členovia JTP, zamestnanci UMB **25 €**,
- zahŕňa náklady na registráciu, poštovné, zborník, občerstvenie, obed,
- je potrebné uhradiť do **7. 10. 2024** na IBAN účet: SK75 8180 0000 0070 0009 5590, SWIFT: SPSRSKBA, variabilný symbol: 103372
- **v prípade potreby vystavenia faktúry na zaplatenie konferenčného poplatku, prosíme uviesť v prihláške požadované údaje: meno a priezvisko platiaceho účastníka, názov inštitúcie, adresu inštitúcie, IČO.**

Kontaktná adresa

Filozofická fakulta UMB, Katedra germanistiky
Anna Ivínová
Tajovského 40
974 01 Banská Bystrica
Slovenská republika
Tel: 048 / 446 55 11, e-mail: ff.kge@umb.sk

Slova původem z jazyka německého, která ve slovnících většinou nenajdete – hovorová, obecná čeština a slang II.



První část terminologického souboru jsme uveřejnili v minulém čísle, ke stažení [zde](#).

G+

grif – hmat; madlo; finta

grobián, krobián – hrubec, hrubián

gró – většina

gróf, grófká – aristokrat, šlechtic, hradní pán

groš – mince, jednotka stříbrné měny ve středověku

grunt – selský statek, usedlost

grunt – základ (Šel na to zgruntu)

grupa – skupina

gusto – chuť, nálada

gyps – sádra

r Griff

r Grobian

s Gros (z fr.)

ze slova r Graf, e Gräfin (hrabě, hraběnka), r Aristokrat

r Groschen

ze slova r Grund, s Grundstück (pozemek), jinak r Bauernhof, r Bauerngut, s Gehöft

r Grund (zde základ), (Er ging gründlich vor)

e Gruppe

der Gusto (z it.)

r Gips

H+

hadr – cár látky, též krajově hadra, handra

hafo – velké množství, hodně

hajlovat – zdravít fašistickým pozdravem „Sieg heil“

hajzl – záchod, budka na dvoře

hajzl – zkažený, špatný člověk

háklivý – přecitlivělý, choulostivý, také v přenes. smyslu)

hákovnice – arkebuza, puška s hákem

haksna – dolní část končetiny skotu

halapartna – bodná středověká zbraň

halda – hromada

halěř, halíř – drobná mince

halit se, zahalit něco – zakrývat se, zakrýt něco

halt! – stát!

halt, holt – zkrátka

hambalek, pl. hambalky – trámy v krovu ve stodole

hampejz (hist.) – nevěstinec nejnižšího řádu (patrně ze staroněm. Han – Hahn – kohout, který označoval nevěstinice, a rak. Beisl – pajzl); výraz se používá i pro velmi špatné krčmy

hampejznice (hist.) – nevěstka

hamr – malá tuť, poháněná často vodním kolem (častý pomístní název Hamry)

handl – obchod, výměna (zboží)

handl – jít, chodit na handl (poslat děti o prázdninách na výměnu za účelem naučit se jazyk – české děti chodily do Sudet, německé do českého prostředí)

handle – obchody (Handle jsou mandle)

handlíř, koňský handlíř – obchodník s koňmi

handlovat – obchodovat, vyměňovat zboží

handrkovat se – hašteřit se

hantýrka – odborný slang, mluva urč. zájmových skupin

haprovat – vynechávat, váznout, nefungovat

hapták – postavení v pozoru

háro – mužský účes, vyčesané vlasy nahoru, nebo i hodně vlasů

hastrman – vodník

haubna – přední kryt motoru

haur – pův. havíř; frajer, nespolehlivý člověk

hausknecht – podomek

hausnumero – libovolně vymyšlené číslo

hauzírovat – provozovat podomní obchod

hecovat – dráždit

r Hader (rak.), r Putzlappen

ein Haufen

mit „Sieg heil“ grüßen

s Häusel (rak.), domeček, budka, dřevěný záchod

slovo odvozeno od shora uvedeného, ein mieser, schlechter Mensch

heikel (ošemetný, nebezpečný), zde význ. posun

e Hakenbüchse

e Hachse

e Hellebarde

e Halde

r Heller (nach Schwäbisch Hall, kde serazil)

verhüllen sich, etw.

Halt! – Stehen bleiben!

halt

r Hahnebalken (trám v krovu)

původ slova viz nahoře, e Dirne

r Hammer (kladivo)

r Handel

Kinderaustausch (zde slovo Handel nemá místo)

r Handel

r Pferdehändler

Handel treiben

hadern

odvozeno ze základu slova hantieren (s něčím manipulovat, zacházet), e Fachsimpelei, r Fachjargon

hapern

Habt-Acht-Stellung, Habt Acht! (Pozor!)

das Haar, die Haare

r Wassermann

e Haube

r Hauer (hauen – vysekávat, sekát); r Angeber

r Hausknecht

e Hausnummer (číslo domu), zde neutrální výraz

hausieren

hetzen gegen jmd., jmd. aufhetzen

heftlink – koncentračník, vězeň	r Häftling
heftovat – stehovat, nastehovat	heften, anheften
hejtman – velitel, náčelník; ved. admin. okrsku	r Hauptmann
herberk – útulek pro potulné tovaryše za Rak.-Uher., noclehárna	e Herberge (neutrální výraz, dnes levný studentský hotel nebo turistická ubytovna)
herberk – nepořádek	původ slova viz nahoře, ale význam je v ČJ jiný, e Unordnung
hergot – zatroleně, zatrapeně, zpropadeně	herrgottnochmal, herrje! (Herrgott, Herrjesus)
herynk, herynek – sled, příp. slaneček	r Hering, r Salzhering
hever – ruční zvedák	r Heber
hexnšus – houser, ústřel (páteře)	r Hexenschuss
hic – horko	e Hitze
hin – být hin (je to pryč, či je to rozbité, polámané)	hin sein
hoblík, hobl – hoblík	r Hobel
hofmistr – správce dvora	r Hofmeister
hochštapler – podvodník s uhlazeným chováním	r Hochstapler
hokynář, -ka – kupec nebo jeho žena vlastníci obchod hlavně s potravinami	r Höker, e Hökerin (verhökern – něco prodat, příp. pod cenou)
holba – půllitr piva či jiného nápoje	s, r Halbe
holomek – dareba, halama, nevyčválaný kluk	základ slova je r Halunke (nejen kluk dareba, alespiš zlý, podvodný dospělý člověk), významově holomek je r Spitzbube
hornodle – (z lit.) sponka, vlásenka z rohoviny, dávala se do vlasů, do drdolu apod.	s Horn je roh a die Nadel je jehla (zřejmě reg. výraz)
hučka – klobouk, většinou nehezky	r Hut (neutrální výraz)
humbuk – balamucení, podvod, neklid vyvolaný kolem něčeho	r Humbug (Schwindel, Unsinn, také e Aufregung)
hunt, být na huntě – být na tom špatně, být na dně (finančně i fyzicky apod.)	ze slova r Hund (rčení: Auf den Hund kommen, čili dostat se do situace, která je tzv. pod psa)
hylzna – nábojnice	e Hülse
hytlák – krytý vagón; služební vagón	r Hüttewaggon
J+	
jarmark – výroční trh	r Jahresmarkt
just – schválně	just
K+	
kafe – káva	r Kaffee
kalup – spěch	r Galopp (cval, popř. mírný trysk koně)
kamrlík – komůrka	s Kämmerlein
kandelábr – sloup pouliční svítilny	r Kandelaber (z fr.)
kandrás – začátečník, elév (používalo se na divadle, výraz pochází z výroku: Kann der das? Umí to?, Zvládne to?)	
kanón – dělo	e Kanone
kanón – vynikající odborník	eine Koryphäe (neutrální a zcela odlišný výraz)
kanonýr – dělostřelec	r Kanonier

kantor – učitel	r Kantor (nikoli učitel, byl to varhaník u příslušného kostela, řídil i pěvecký sbor, skládal skladby pro varhany)
kapírovat – pochapit	kapieren
kapota – kryt motoru (auta, traktoru, letadla)	e Motorhaube (Haube je dámský čepec)
kapotek – dámský klobouk v 19. stol., který se vázal pod krkem)	r Kapotthut
kapric – vrtoch, rozmar; svévole	e Kaprice (z fr.)
kaput – zničený, rozbitý, vyřízený	kaputt
kára – dvoukolový, ruční vozík; staré auto	e Handkarre; eine alte Karre
karabáč – bič spletený z řemínků, důtky	e Karbatsche (z maď.-češ.)
karambol – srážka	e Karambolage (z fr.)
karbanátek – kousek mletého, pův. na roštu upečeného masa	e Karbonade (z it.-fr.), (rak.), e Frikadelle, e Boulette, také e Bulette
karfiol – květák	r Karfiol (rak.), r Blumenkohl
károvaný – kostkovaný	kariert
kasa – pokladna	e Kasse
kasírovat - vyúčtovat, přijmout peníze	kassieren
kastl, kastlík – schránka (na dopisy)	r Kasten, r Briefkasten
kastrol – pánev, rendlík	e Kasserolle (Topf mit Stiel)
katr – mříž; vězení (sedět, být za katrem)	s Gitter (hinter Gittern sein)
kávové cerkle (z lit. – kávové dýchánky, ale spíš vzdělávací kroužky)	der Zirkel (kruh, kroužek)
kejklat – s něčím pohybovat, provádět kejkle	gaukeln (provádět kouzelnické kousky)
kejklíř – kouzelník	r Gaukler
kelner, kelnerka – číšník, servírka	r Kellner, e Kellnerin
keřas – překupník obchodující načerno	r Kettenhändler
kibic – nezvaný rádce (při kartách)	r Kiebitz
kibicovat – dělat kibice	kiebitzen
kiks – chyba, selhání, nedopatření	r Kicks
kiksnout – selhat	kicksen
kisna – bedna	e Kiste
klandr – zábradlí	s Geländer
klapnout – zdařit se	klappen, gelingen
klasa – extratřída, vynikající stupeň	Klasse (používá se bez členu: Das war Klasse! – To byla třída! To bylo výborné!)
klika – štěstí	s Glück
klimpr – piano	r Klimperkasten (klimpern – brnkat na piano)
knajpa – nehezka hospoda, pivnice	e Kneipe (v NJ neutrální výraz)
knop, knap – těsný, těsně	knapp
knuta – bič spletený z řemínků	e Knute
kobka – malá, temná místnost; hist. vězeňská cela	původ slova r Koben (dřevěný chlívěk), e Gefängniszelle
kočičky – jívy, kočičky na Květnou neděli	Kätzchen (pl.), Palmkatzen
komandovat (někoho) – poroučet mu	kommandieren (jmd. – vazba se 4. pádem)

komandýr – velitel	r Kommandant (velitel menší jednotky), r Kommandeur (vrchní velitel)
kombík – druh osobního automobilu	r Kombiwagen
kombinačky – kombinované kleště	e Kombizange
kór – moc, příliš	gar (vůbec) – má zde jiný význam
korba – ohraničená nákl. plošina na autě	základ je r Korb (koš), e Ladefläche
koštovat – ochutnávat	kosten, verkosten
koštovat – stát peníze (Co to koštuje?)	kosten (Was kostet das?)
koukat se – dívat se	gucken
krach – lomoz, třesk	r Krach
kraksna – starý, opotřebovaný stroj, automobil	základ slova e Kraxe (krosna); alter Schinken
krám – kvelb, obchod; harampádí	r Kramladen; alter Kram
kramle – železná svora, tesařská skoba	e Klammer (sponka na spisy, kolík na prádlo – význam je jiný)
kraple – smažené taštičky, kousky těsta	pl. Krapfen
kravál – rámus, hluk	pl. die Krawalle (pouliční, často politický protest doprovázený ničením, používá se v plurále – význam posunut)
kredenc – skříň na nádobí	e Kredenz
krejcar – drobná mince	r Kreuzer
krejzl, krejzlík, krajzlík (hist.) – ozdobný límec	e Kräusel, e Halskrause
krempa – ohnutý okraj klobouku	e Krempe
kremrole – křehká trubička plněná sněhem	e Kremrolle
krchov – hřbitov	r Kirchhof, r Friedhof
kriminál – vězení	s Kriminal
kripl – mrzák	r Krüppel
ksicht – obličej	s Gesicht
ksichtit se – tvářit se nespokojeně, otráveně	základ slova s Gesicht (stejně rčení: Ein Gesicht machen)
ksindl – nekvalitní, špatní lidé	s Gesinde (čeled), s Gesindel (pejor.)
kšaft – poslední pořízení, závěť	z něm. dialektu Gschaft, letztwillige Verfügung, das Testament
kšeft – obchod; prodejna	s Geschäft, (má rovněž obojí význam, jako obchodní činnost i místnost prodeje)
kšeftovat – obchodovat nekalým způsobem	původ slova s Geschäft, obvyklé rčení: Krumme Geschäfte machen
kšeftsman – obchodník, spíš nekalého druhu	r Geschäftsmann (neutrální výraz)
kšilt – štítek čepice	s Schild
kšiltovka – čepice se štítkem	e Schildmütze
kšírky – popruhy k připevnění batolete	s Geschirr für Kleinkinder
kšíry – postroj (pro koně)	s Geschirr, s Pferdegeschirr
kšunt, šunt – brak	r Schund, e Schundliteratur
kúča – ošklivá místnost, nehezký, tmavý byt	původ e Kutsche (krytý kočár, kde byl malý prostor)
kučírovat, ukučírovat (něco, někoho) – řídit, vést, usměrnit něk.	zde jmd. kutschieren, leiten, jinak je sloveso kutschieren neutrální a znamená řídit povoz s koňmi
kumpán – veselý společník, kamarád	r Kumpan

kumšt – umění	e Kunst
kumštýř – umělec	r Künstler
kunčaft, kunčoft (zde sing.) – zákazník	e Kundschaft (zákaznictvo)
kuplíř, kuplířka – pasák, bordelmamá	r Kuppler, die Kupplerin
kuplovat – zařadit spojku	kuppeln
kurát – pomocný duchovní	r Kurat
kuráž – odvaha	e Courage (z fr.)
kurfiřt (hist.) – kníže oprávněný volit císaře	r Kurfürst
kurlista (lázeň. slang) – seznam lázeňských hostů	e Kurliste
kurty, gurty – popruhy	pl. die Gurte
kurýrovat (se, k. někoho) – léčit se, l. někoho	kurieren
kušna – huba; ústa	e Gosche
kutloch – malá, nevzhledná místnost k obývání	s Loch (díra), e Kute (severoněm. díra)
kutna – kněžský nebo mnišský šat	e Kutte, e Mönchskutte
kvalt – spěch	původ je patrně ve slovu e Gewalt (násilí), čili význam je zde jiný (Slovník spis. jazyka českého uvádí: byl na někom spáchán „kvalt“ – čili násilí)
kvaltovat – spěchat	viz nahoře, stejný základ, ale význam jiný
kvartýr – byt, obydlí	s Quartier (blok domů), význam posunut, e Wohnung
kvedlat, kverlat – usilovně míchat	quirlen
kvelb – hostinec, malý obchod	původ slova je s Gewölbe (klenba), s Gasthaus, ein kleiner Laden
kvér – zbraň	s Gewehr
kvit – vyrovnání, být si kvit	quitt, mit jmd. quitt sein
kýbl – kbelík	r Kübel
kýč – brakové, nevkusné umění či výrobky	r Kitsch
kyt – tmel	r Kitt
kytlice – halena, pracovní žen. oděv	r Kittel
L+	
lacl – náprsní část prac. kalhot n. zástěry	r Latz (bryndák), e Latzhose
ládovat – nabíjet, nabít (zbraň)	laden, s Gewehr laden
ládovat – nakládat, naložit (do kamen)	den Ofen laden, volladen
ládovat se – nezřízeně se krmit, jíst	sich volladen, sich vollhauen
lágr – ložisko	s Lager
lágr – tábor (trestanecký, koncentrační, utečenecký)	s Lager (Straflager, Konzentrationslager, Flüchtlingslager)
lajblík (hist.) – kousek žen. oděvu, krátká blůzka, vestička	s Leibchen
lajna – čára na hřišti, též ohraničení, limit (nepřekročit lajnu, čili nepřekročit normu chování)	e Leine (die Leine nicht übertreten)
lajntuch – prostěradlo	s Leintuch
lajs(t)nout si – vykonat, dovolit si něco, odvážit se něčeho	leisten, sich etw. leisten
lajsna – lať	e Leiste
lajtnant – poručík	r Leutnant

lajznout si něco – dovolit si něco (mít na to dost peněz)	sich etw. leisten
lák – konzervační roztok	e Lake
lamentovat – naříkat	lamentieren
lapálie – malý, řešitelný problém	e Lappalie
lať – laťka	e Latte
lauf – hlaveň	r Lauf (zde hlaveň)
lavírovat – manévrovat	lavieren
lážo (plážo) – mdle, vlažně	lasch
letovat – pájet	löten
líbesbríf – milostný dopis	r Liebesbrief
lifrovat – dodávat, dopravovat	liefern
lógr – kávová sedlina	původ slova je e Ablagerung (usazenina), základ slova je s Lager (úložiště), r Kaffeesatz
loch – vězení	s Loch (díra), zde ale rovněž vězení
lokna – pramen vlasů na konci stočený	e Locke
lotr – darebák, povaleč, nekalý člověk	r Lotterbube
lotynka – loterie	e Lotterie, s Lotto (z hol.)
loubí, podloubí – podsín okolo náměstí	r Laubengang
ludra – zlá žena, ludrák – nehodný, lstivý člověk (používá se na Moravě)	das Luder (používá se v rak. němčině, v tzv. říšské němčině však jen pro osoby ženského pohlaví)
luft – vzduch	e Luft
luftovat – větrat	lüften
lufták – letní host, městský člověk na venkově	základ slova je e Luft, ekvivalent je ale r Sommerfrischler
lump – darebák	r Lump
lunt – doutnák	e Lunte
M+	
madrace – matrace	e Matratze
machr – odborník, člověk, který něco umí	r Macher
machrovat – předvádět se, předstírat, že někdo něco umí	základ je ze slovesa machen; ekvivalent je ale angeben, aufschneiden
majstrštyk – mistrovský kousek, -é dílo	s Meisterstück
majzlík – dláto, sekáč	r Meißel
makat – pilně, hodně pracovat	machen (dělat, základ slova odpovídá, význam je však neutrální)
makléř – zprostředkovatel	r Makler
malér – neštěstí, nepříjemnost	s Malheur (z fr.)
mančaft – mužstvo	e Mannschaft
mandl – žehlící stroj	e Mangel
maník – muž	r Mann
mantl – kabát, plášť	r Mantel
manýry – neg. způsob chování (iron.: Ten má ale manýry)	pl. Manieren (Der hat keine Manieren, oder Der hat schlechte Manieren)

marast – bažinatá zem, bahno	r Morast
marína – říční přístaviště; námořnictvo	e Marine (jenom námořnictvo)
markvart (hist.) – stráž na pomezí	r Wart, pl. Wärtter an der Grenzmarke
markýrovat – naznačovat	markieren
markytánka – prodavačka potravin u vojska	e Marketenderin
marod, marodný – nemocný	marode (nefunkční, zničený), zde je významový posun
marš – pochod	r Marsch
máry, mařeny – německé marky, slovník veksláků	e Mark (marka)
mašina – stroj, motor, motocykl	e Maschine
mašinka – vláček, lokomotiva	e Eisenbahn, e Lokomotive
mašinfíra – strojevedoucí	r Lokomotivführer
mašinkvér – kulomet	s Maschinengewehr
mašírovat – pochodovat	marschieren
maštal – stáj	r Stall
matný – bez lesku	matt
máz – džbánec piva o obsahu 1 litru	e Maß, ein Literkrug mit Bier
mázhaus – vstupní hala, předsín středověkého patricijského domu (v NJ neexistuje ekvivalent s použitím spojení Maß a Haus)	
méhlšpajs, mélsšpajs – koláč, buchta, nákyp	e Mehlspeise (dezert, nákyp se škrobem či moukou)
melírovaný – různobarevný, kropenatý	meliert
merčit, zmerčit – upozorovat	merken etw. (zpozorovat)
mešuge, mišuge (z jidiš) – pomatený, bláznivý	meschugge
metál – vyznamenání	s Metall (kov), význam je zde jiný, ale vyznamenání bývala z kovu
mindrák – komplex méněcennosti	r Minderwertigkeitskomplex
mirákl – zázrak	s Mirakel
mišmaš – směsice	r Mischmasch
mišuňk – míchanice, směs, směska	e Mischung
mops, mopsl, mopslík – plemeno malého psa	r Mops
mord – vražda	r Mord
mordovat – vraždit, ničit	morden
moula – neprůbojný člověk, poněkud mdlé mysli	maulfaul (líný mluvit), s Maul (huba)
mus – nutnost	ein Muss, müssen
mustr – vzor; vzorek	s Muster
mutr – matka	e Mutter
muzicírovat – provozovat (amatérsky) hudbu	musizieren
muzika – hudba	e Musik
muzikant – hudebník	r Musiker, r Musikant

Pokračování příště

Jeden ospalý podvečer dálkového tlumočnicka



Hurá, mám práci. Hodinka tlumočení po drátě, pravda, je to večer a budu dělat sólo za peníze, které se normálně platí ve dvou, ale co už.

Plán zní:

20.00 log in

20.30 začátek tlumočení

21.30 konec

A skutečnost?

20.00 log in (já).

20.30 houstka (dáma exotického a velmi dobře živeného vzhledu) nás konečně (po několika urgencích agentury) poštlí dovnitř.

Houstka i prezentérky, Miriam a Heather, jsou absolutně zmateny, my čekáme pořád jako panelisti.

Uklízím si psací stůl a nestačím se divit.

Konečně máme tlumočnické kanály!

Houstka: Miriam, říkej něco, máme několik kanálů, kde probíhá tlumočení, vyzkouším tlumočnický.

Miriam: a co mám říkat?

Houstka: to je jedno.

Miriam něco čte, my čekáme, nic se neděje, přes Miriam neslyšíme houstku, která nakonec říká, tak ať někdo z tlumočnicků něco řekne, třeba

český kanál, třeba jméno. Řekla jsem jméno a tím byli všichni tlumočníci otestováni!

Mezitím na obrazovce probíhá drama, Miriam neví, kam má naklonit hlavu, protože kameru má před sebou a monitor s poznámkami vedle a má problém, jak to udělat, aby byla vidět v kameře a zároveň mohla (raketovou rychlostí) číst zprava poznámky, které jsme nedostaly.

A to už je asi 10 minut po plánovaném začátku.

Další problém: kdo bude pouštět prezentaci? Houstka se k tomu nemá, chce odejít, má další commitment. Hrůza! Kdo ukončí nahrávání, když bude houstka pryč??? Miriam se to vůbec nelíbí. Dlouhé vysvětlování, jak tu prezentaci vůbec sdílet. Proč si to

nenacvičily před začátkem??? Všichni s napětím sledujeme sdílenou obrazovku, kde houstka vysvětluje Miriam, jak na to. Miriam je mimořádně natvrdlá.

Minuty ubíhají, ale nikdo (kromě tlumočnicků) se nevzrušuje. Mluví se o tom, že tam není audi-

ence a že vlastně celá prezentace je na max. 30 minut. Tlumočníci se uklidňují, pořád uklízím stůl.

A pak out of the blue, jako vždy, se ozve hláška o zahájení záznamu a celá akce začíná! Je 20.46.

Střídá se Miriam s Heather, Miriam mluví jako prase, sice do kamery, ale zdá se, že mimo mikrofon. Pokud nějaký vůbec má.

Před koncem se prezentace trochu vymkla kontrole, najednou se tam objeví Thank you, očividně předčasně, takže ještě pár slajdů a definitivní konec. A nahrávání, k překvapení Miriam, se samo přerušilo!

Ufff. Jdu si dát panáka a zdechnout do houští.

Autorka si přála zůstat v anonymitě, což redakce chápe a plně respektuje.

Pozvánka na podzimní jeronýmský výlet do Karmelu sv. Josefa v Drastech



Na letošní podzim jsme pro Vás připravili další, v pořadí už 25. výlet na počest našeho patrona. Uskuteční se v sobotu 14. září 2024 a společně navštívíme Karmel sv. Josefa – klášter Řádu bosých karmelitek v Drastech u Klecan. Je zbrusu nový, začal se stavět v roce 2021 na místě zchátralého zemědělského dvora a kostel sv. Terezie z Avily byl vysvěcen v červnu tohoto roku. Přesto nebo právě proto bude jistě zajímavé klášter projít a seznámit se s jeho historií.

Do Drast pojedeme autobusem č. 374 (směr Máslovice) z Kobyliš v 9.30; zastávka je u Katastrálního úřadu, předposlední v řadě stanovišť směrem ke Kobyliškému náměstí. Do autobusu je možno přistoupit i v zastávce Vozovna Kobylišy (u benzínky) v 9.33. V 9.51 vystoupíme ve stanici Klecany, Drasty a odtud do je do kláštera jen pár kroků.

Komentovaná prohlídka bude trvat přibližně jednu a půl hodiny, podle toho, jak moc se budeme ptát. Seznámíme se s historií Drast, Řádu bosých karmelitek i současným životem sester a prohlédneme si neklauzurní část areálu. Vstupné se nevybírání, ale prosím, aby všichni účastníci vložili nějaké peníze do kasičky na dostavbu a údržbu areálu.

Autobus 374 z Drast do Kobyliš jede ve 12.16, 13.16 atd.

Po návštěvě kláštera se vydáme přes pole do Klecan, vzdálených asi 3 km.

Kdo by chtěl jet z Klecan zpátky do Prahy, má tyto možnosti. ze zastávky Klecany, U kostela jede autobus 374 ve 12.23, 13.23 atd. po hodině, nebo autobus 371 ve 13.46.

S turisty pak z klecanského náměstí seběhneme po silnici dolů k Vltavě do Klecánek. Půjdeme od zdymadla po červené značce podle Vltavy 3 km

do Zámků, kde se nám nabízejí tři možnosti. 1. odjet autobusem 236 do zastávky Krakov v Bohnicích (autobus jede každou půlhodinu – vždy v 08 a 38), 2. pokračovat po červené značce 4 km podle řeky do Troji k ZOO, odkud jezdí autobusy MHD, nebo 3. v Zámčích přejít na modrou značku, vystoupit po cestičce lesem do Bohnic do zastávky Zhořelecká a pak autobusem 200 do Kobyliš k metru. O tom, kterou variantu zvolíme, se rozhodneme na místě.

Na výlet zveme jako vždy naše členy, jejich rodinné příslušníky i naše příznivce. Kdo by se chtěl s Karmelem sv. Josefa seznámit předem, může se podívat na <https://karmeldrasty.eu>. Na těchto stránkách se mimo jiné nachází i virtuální prohlídka.

ALENA ŠOURKOVÁ
(alena.sourkova@tiscali.cz)

Dále vyšlo (nebo vyjde)...



LATINSKÁ LÉKAŘSKÁ TERMINOLOGIE /

Pavel Nečas, Eva Schánělová, Klára Čebišová. 2. vyd. Praha: Karolinum – nakladatelství Univerzity Karlovy, 2024. ISBN 978-80-246-5748-6: Kč 360,00.

NĚMČINA PRO PRÁVNÍKY / Lada Kloutvorová.

Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2024. ISBN 978-80-7380-945-4.

SLOVNÍK STŘEDOVĚKÉ LATINY V ČESKÝCH ZEMÍCH III /I–N / LATINITATIS MEDII Aevi LEXICON BOHEMORUM /

Zusana Silagiová, Pavel Nývlt. Praha: Academia, 2024. ISBN 978-80-200-3462-5: Kč 395,00.

BIOGRAFICKÝ SLOVNÍK ČESKÝCH ZEMÍ.

Hr-Hüb / Zdeněk Doskočil. 1. vyd. Praha: Historický ústav AV ČR, Academia, 2024. ISBN 978-80-7286-429-4 (Historický ústav AV ČR), ISBN 978-80-200-3578-3 (Academia).

ENCYKLOPEDIE TETOVÁNÍ / Radek Fiksa,

2. vyd. Žďár nad Sázavou: Bodyart Press, 2024. ISBN 978-80-88615-20-0: Kč 499,00.

KOLIK SMYSLŮ MÁŠ? ENCYKLOPEDIE LIDSKÝCH A ZVÍŘECÍCH SMYSLŮ / Cathy Evans. Praha: Portál,

2024. ISBN 978-80-262-2124-1: Kč 299,00.

OBJEVUJ LIDSKÉ TĚLO. KREV, KOSTI, STŘEVA, NERVY A MNOHEM VÍC / Bispasha Chodburyová.

Praha: Slovart, 2024. ISBN 978-80-276-0660-3: Kč 299,00.

HMYZ NA ZAHRADĚ / Dominic Couzens, Gail Ashton.

Praha: Slovart, 2024. ISBN 978-80-76-0750-1: Kč 299,00.

ATLAS ODRŮD ČESKÉHO CHMELE /

Vladimír Nesvadba, Karel Krofta, Josef Patzak. Žatec: Petr Svoboda, 2024. ISBN 978-80-86836-60-7.

Euromedia Group – Universum, Praha 2024

KNIHA VĚDY. ISBN 978-80-242-9847-4.

KNIHA POLITIKY. 3. vyd. ISBN 978-80-242-9990-7.

KNIHA MATEMATIKY. ISBN 978-80-242-9795-8: Kč 759.

VELKÁ KNIHA VČELAŘENÍ / Fergus Chadwick. 2. vyd. ISBN 978-80-284-0034-7.

In Iustitia, Praha 2023

LITAIš bi-amān fi al-waan al-džadid: malūmāt al-adžānib al-laī abaū aija faal džanā'i fi al-džumhūrīja at-tšikīja = Bezpečně v novém domově: průvodce pro cizince a cizinky, kteří se v ČR setkali s trestným činem. 2. vyd. ISBN 978-80-88172-52-9.

Посібник У безпеці в новому домі для іноземців, які стали жертвами злочинів у Чеській Республіці = Bezpečně v novém domově: průvodce pro cizince a cizinky, kteří se v ČR setkali s trestným činem. / Kolektiv autorek poradny poradny Justýna. 3. vyd. ISBN 978-80-88172-54-3.

Руководство Безопасность в новом доме: Для иностранцев и иностранок, которые в Чехии столкнулись с уголовным преступлением = Bezpečně v novém domově: průvodce pro cizince a cizinky, kteří se v ČR setkali s trestným činem / Kolektiv autorek poradny Justýna. 2. vyd. ISBN 978-80-88172-56-7.

ALENA ŠOURKOVÁ

JTP Individuální tlumočnická a překladatelská služba

31. ročník | Jeronýmovy dny 2024
víkend přednášek, prezentací a besed o překladu, tlumočení a cizích jazycích
18.–19. října 2024

MINISTERSTVO KULTURY
Spolupráce s Evropskou unií.

ToP

(tlumočení-překlad)

Číslo 153 ročník XXXV – 2024

podzim 2024

ToP (tlumočení-překlad)

Odborný bulletin Jednoty tlumočnicků
a překladatelů

ISSN 1210-4159 (tištěná verze,
1990–2014)

ISSN 2336-8888 (elektronická verze
od 2015, platí i pro elektronický archiv
starších ročníků)

JTP je členem Mezinárodní federace
překladatelů FIT – Fédération
internationale des traducteurs,
organizace třídy „A“ uznané UNESCO.

šéfredaktor Petr Kautský

redakční rada Prof. PhDr. Ivana Čeňková,
CSc., Amalaine Diabová, Ing. Miroslav
Herold, CSc., PhDr. Milan Hrdlička, CSc.,
Mgr. Edita Jiráková Ph.D., Mgr. Marie
Kopecká, Mgr. Marie Příbylová,
PhDr. Andrej Rády, PhDr. Tomáš
Svoboda, Ph.D., Mgr. Alena Šourková,
Mgr. Andreas Weber

grafická úprava Šimon Sedláček

redakce

JTP – ToP, Senovážné nám. 23,

110 00 Praha 1

Telefon: 224 142 312

E-mail: jtp@jtpunion.org

www.jtpunion.org

Facebook: [jtp@jtpunion.org](https://www.facebook.com/jtp@jtpunion.org)

Ke stažení zdarma na stránkách JTP:

www.jtpunion.org

Registrace MK ČR 6198 TS: 7B B1.

Čtvrtletník. Vychází jen ve formátu PDF.


Uzávěrka tohoto čísla 31. 7. 2024.

Vydala © Jednota tlumočnicků
a překladatelů, IČ CZ002505676.

Za obsah článků odpovídají autoři. Texty
neprošly jazykovou úpravou. Příspěvky
nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce.
Příspěvky se nehonorují. Příspěvky
zde otištěné nesmí být reprodukovány
v žádné formě, ani elektronickým či
mechanickým způsobem, včetně systémů
pro ukládání a vyhledávání informací,
bez souhlasu držitelů copyrightu.
Citace z textů možno přetisknout pouze
s uvedením zdroje.



Pronájem kanceláří



dobré ceny
příjemné prostředí
výborná dostupnost
široká paleta služeb

Pište na
pronajmy@smosk.cz



Pronájmy kanceláří

Nabízíme kanceláře pro Vaše podnikání. Kanceláře si můžete pronajmout jednotlivě i po větších celcích. Kanceláře jsou vzdušné s vysokými stropy a výhledem na náměstí, do parku nebo do atria.

Jak k nám?

- **metrem:** A - Můstek, B - Můstek, Náměstí Republiky, C - Hlavní nádraží,
- **tramvají:** Jindřišská, Masarykovo nádraží,
- **vlakem:** Hlavní nádraží, Masarykovo nádraží
- **autem** - pro ojedinělé případy nabízíme omezené množství parkovacích míst

O komplexu

Komplex budov se nachází v centru Prahy přímo **u Jindřišské věže**. V komplexu můžete využít paletu služeb od restaurací přes poradenské služby až ke zdravotnickému zařízení. Můžete využít několika osobních výtahů i jednoho nákladního. V blízkosti naleznete park, hlavní poštu nebo multikino.



Senovážné náměstí 23
Praha 1, 110 00

Více informací na www.smosk.cz
+420 224 14 2313, +420 224 14 2314